

Tieslietu ministrija

Brīvības bulvāris 36, Rīga, LV-1536; tālr.: 67036801, 67036716, 67036721; fakss: 67210823, 67285575;
e-pasts: tm.kanceleja@tm.gov.lv; www.tm.gov.lv

Rīga

19.05.2020. Nr. 1-9.1/512

Uz 30.04.2020. prot.Nr.18 17.§, VSS- 361

Pārresoru koordinācijas centram

Atzinums par konceptuālo ziņojumu "Par valsts un pašvaldību kapitālsabiedrību pārvaldības politiku, valsts kapitālsabiedrību iedalījumu un valsts kapitālsabiedrību pārvaldības funkciju pakāpenisku centralizāciju"

Tieslietu ministrija ir izskatījusi Pārresoru koordinācijas centra izstrādāto konceptuālo ziņojumu "Par valsts un pašvaldību kapitālsabiedrību pārvaldības politiku, valsts kapitālsabiedrību iedalījumu un valsts kapitālsabiedrību pārvaldības funkciju pakāpenisku centralizāciju" (turpmāk – Ziņojums) un tam pievienoto Ministru kabineta rīkojuma projektu un atbalsta to tālāku virzību, vienlaikus izsakot šādus iebildumus.

1. Ziņojuma I. sadaļā (6.lpp) iekļauta informācija: "Ilgstoša neskaidrība ir arī ar VSIA "Latvijas Vēstnesis", jo jautājums par tā juridisko formu "kapitālsabiedrība" vai "aģentūra" pēdējo reiz tika aktualizēts Ministru kabinetā 2018.gadā, taču lēmums nav ticis pieņemts. Šāda neskaidra situācija kaitē arī pašai kapitālsabiedrībai, jo tā rezultātā faktiski nav iespējama vidēja termiņa plānošana, pakalpojumu attīstības virzienu noteikšana, finanšu ieguldījumu veikšana u.c.". Pretēji ziņojumā izteiktajam apgalvojumam, ka neskaidrība ar VSIA "Latvijas Vēstnesis" juridisko formu kaitē kapitālsabiedrības attīstībai, oficiālā izdevēja darbību turpmāk neatkarīgi no tā juridiskās formas apdraud finanšu līdzekļu nepietiekamība. Lai gan VSIA "Latvijas Vēstnesis", sākot ar 2020.gadu ir piešķirta valsts budžeta dotācija, tā ir nepietiekama Oficiālo publikāciju un tiesiskās informācijas likumā noteikto funkciju pilnvērtīgai izpildei ilgtermiņā. Līdz ar to jautājuma par valsts līdzdalības saglabāšanu VSIA "Latvijas Vēstnesis" tālākā virzība būs atkarīga no lēmuma par valsts budžeta finansējumu Oficiālo publikāciju un tiesiskās informācijas likumā noteikto funkciju izpildei ilgtermiņā. Ņemot vērā minēto, ierosinām Ziņojumā neiekļaut informāciju par VSIA "Latvijas Vēstnesis" vispār vai svītrot teikumu: "Šāda neskaidra situācija kaitē arī pašai kapitālsabiedrībai, jo tā rezultātā faktiski nav iespējama vidēja termiņa plānošana, pakalpojumu attīstības virzienu noteikšana, finanšu ieguldījumu veikšana u.c."

2. Saskaņā ar Ziņojuma I. sadaļas 1. secinājumu ir nepieciešams noteikt pienākumu pārvērtēt līdzdalību valsts kapitālsabiedrībām, kuru akcijas/kapitāla daļas ar likumu noteiktas par neatsavināmām. Minētā nepieciešamība pamatota ar to, ka, nepārvērtējot valsts līdzdalību šajās valsts kapitālsabiedrībās, netiek noteikts to vispārējais stratēģiskais mērķis un izstrādāta vidēja termiņa darbības stratēģija, netiek veikti lietderības un efektivitātes apsvērumi, netiek veikts konkurences izvērtējums u.tml.

Tieslietu ministrija piekrīt, ka visām valsts kapitālsabiedrībām ir nosakāmi stratēģiskie

mērķi un izstrādājamas darbības stratēģijas, kā arī veicami citi pasākumi, kas tajās veicina labu pārvaldību. Vienlaikus norādām, ka ir nepieciešams nodrošināt balansu starp labu praksi valsts kapitālsabiedrību pārvaldībā un stratēģiskā darbības plānošanā, no vienas puses, un valsts drošību un stabilitāti attiecībā uz pieņemtajiem lēmumiem, kas skar valsts drošības intereses, no otras puses.

Vēršam uzmanību, ka lielākā daļa no neatsavināmām valsts kapitālsabiedrībām, ir kapitālsabiedrības, kuras pārvalda valsts drošībai svarīgo infrastruktūru vai nodrošina valsts drošībai svarīgus pakalpojumus. Tieslietu ministrijas ieskatā šādu kapitālsabiedrību vērtēšana ir nesaraucami saistīta ar valsts politiku attiecībā uz to, kas ir noteikta kā stratēģiski svarīgā infrastruktūra un stratēģiski svarīgie pakalpojumi. Valsts pieņemtajiem lēmumiem šajās jomās ir jābūt stabiliem un tiem nav jātiek pārvērtētiem tāpēc, ka citādāk nav iespējams noteikt valsts kapitālsabiedrības stratēģisko mērķi un izstrādāt darbības stratēģiju. Savukārt, ja mainās valsts politika attiecībā uz stratēģiski svarīgo infrastruktūru vai stratēģiski svarīgajiem pakalpojumiem (jo īpaši, ja konkrētā infrastruktūra vai pakalpojums tiek izslēgta no stratēģiski svarīgās un valsts drošībai nepieciešamās), tam automātiski ir jāatsaucas uz valsts līdzdalības pārvērtēšanu tajās valsts kapitālsabiedrībās, kuras pārvalda šo infrastruktūru vai sniedz attiecīgo pakalpojumu. Piemēram, ja valsts ir noteikusi, ka dzelzceļa infrastruktūra ir stratēģiski svarīga, tad nav lietderīgi pārvērtēt valsts līdzdalību kapitālsabiedrībā, kurai šī infrastruktūra ir nodota pārvaldīšanā, kamēr vien valsts nemaina pamatlēmumu par konkrēto infrastruktūru. Savukārt, ja valsts pieņem lēmumu, ka dzelzceļa infrastruktūra vairs nav stratēģiski svarīga vai nodod šo infrastruktūru citam subjektam pārvaldīšanā, tad automātiski būtu jāveic konkrētās līdzdalības pārvērtēšana, nevis jāgaida līdz nākamajam kārtējam pārvērtēšanas periodam.

Vienlaikus piekrītam, ka arī neatsavināmajām kapitālsabiedrībām ir jābūt noteiktiem gan stratēģiskajiem mērķiem, gan izstrādātai darbības stratēģijai, gan noteiktiem sasniedzamajiem darbības rezultātiem. Turklāt būtu jāizvērtē, vai šīs kapitālsabiedrības papildus stratēģiski svarīgās infrastruktūras pārvaldīšanai vai stratēģiski svarīgo pakalpojumu sniegšanai neveic arī cita veida komercdarbību vai valsts deleģētās funkcijas. Šai citas komercdarbības vai deleģēto funkciju veikšanai būtu jātiek izvērtētai tieši tāpat kā jebkurā citā valsts kapitālsabiedrībā.

Nemot vērā minēto, aicinām pārskatīt Ziņojuma I. sadaļas 1. secinājumu, paredzot nepieciešamību izstrādāt kārtību, kādā veidā, nepārvērtējot valsts līdzdalību neatsavināmās kapitālsabiedrībās, tiek nodrošināta šo valsts kapitālsabiedrību darbībai nepieciešamo pasākumu veikšanas (stratēģijas izstrāde, sasniedzamo rezultātu noteikšana u.tml.), vai paredzot citu kārtību, kas vienlaikus nodrošina gan labu praksi valsts kapitālsabiedrību pārvaldībā, gan stabilitāti attiecībā uz pieņemtajiem lēmumiem, kas skar valsts drošības intereses.

3. Ziņojuma I. sadaļas 1. secinājumā ir ierosināts noteikt, ka lēmumu par valsts kapitāla daļu nodošanu privatizācijai ir jāpārvērtē reizi piecos gados. Tieslietu ministrija neatbalsta minēto ierosinājumu un norāda, ka lēmuma par privatizāciju terminēta pārvērtēšana varētu novest pie tā, ka netiek pilnvērtīgi nodrošināta vai tiek novilcināta lēmuma par privatizāciju izpilde. Proti, ar šādu pārvērtēšanu tiek radīts mehānisms, kas, novilcinot lēmuma par privatizāciju izpildi, ļauj nonākt pie šī lēmuma pārskatīšanas.

Tieslietu ministrijas ieskatā lēmums par valsts kapitāla daļu nodošanu privatizācijai būtu pārskatāms, bet tikai tajā gadījumā, ja ir radusies pamatota nepieciešamība to darīt (piemēram, kā tas norādīts Ziņojumā – ir mainījušies tiesiskie un tirgus apstākļi, kā arī valsts stratēģiskie mērķi). Tomēr šāda pamatota nepieciešamība nav jākonstatē tikai reizi piecos gados, bet gan ir jābūt sasaistītai ar aktuālo situāciju un potenciāli konkrētas nozares politiku un tās attīstību.

Vienlaikus Tieslietu ministrija piekrīt, ka arī gadījumā, ja ir pieņemts lēmums par valsts kapitāla daļu nodošanu privatizācijai, kapitālsabiedrībā ir jānodrošina laba korporatīvā pārvaldība, tajā skaitā, definējot kapitālsabiedrības sasniedzamos mērķus un rezultātus un veicot ikgadēju kapitālsabiedrības darbības izvērtēšanu.

Nemot vērā minēto, lūdzam precizēt Ziņojuma I. sadaļas 1. secinājumā iekļauto ierosinājumu pārvērtēt lēmumus par valsts kapitāla daļu nodošanu privatizācijai un paredzēt nevis

periodisku šo lēmumu pārvērtēšanu, bet gan attiecīgo lēmumu pārvērtēšanu, mainoties faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem vai nozares politikai. Vienlaikus aicinām izvērtēt, vai nebūtu precizējams vai papildināms Ziņojuma I. sadaļas 3. secinājums, skaidri nosakot, kādi uzlabojumi ir nepieciešami to kapitālsabiedrību pārvaldībā, par kuru pamatkapitāla daļām (akcijām) ir pieņemts lēmums nodot tās privatizācijai.

4. Ziņojuma I. sadaļas 4. secinājumā paredzēts svītrot no Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88. panta trešo, ceturto un sesto daļu, kurās noteikts pienākums Ministru kabinetam izdot Ministru kabineta noteikumus un pašvaldībai izdot saistošos noteikumus ik reiz, kad tiek iegūta līdzdalība kapitālsabiedrībā. Lūdzam precizēt secinājumu, jo līdz ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88.panta minēto daļu svītrošanu būs pārskatāma arī šā panta piektā daļa. Turklāt minētās normas attiecas ne tikai uz līdzdalības iegūšanu kapitālsabiedrībā, bet arī tās dibināšanu.

Vienlaikus lūdzam papildināt Ziņojuma pielikumu par grozāmajiem tiesību aktiem ar norādi uz Valsts pārvaldes iekārtas likuma grozījumiem.

5. Ziņojuma I. sadaļas 5. secinājums paredz, ka Pārresoru koordinācijas centram būtu jāorganizē valsts līdzdalības pārvērtēšanu kapitālsabiedrībās, kuru valsts kapitāla daļu turētāji vairāk kā vienu gadu no valsts līdzdalības pārvērtēšanas termiņa nav iesnieguši izvērtējumu Ministru kabinetā. Tieslietu ministrijas ieskatā minētais ierosinājums neatbilst valsts institucionālajai sistēmai, proti, ka viena institūcija pārņem citas institūcijas kompetencē esošu uzdevumu. Ņemot vērā minēto, lūdzam izslēgt minēto secinājumu.

6. Deklarācijā par Krišjāņa Artūra Kariņa vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību (turpmāk – Deklarācija) ir ietverti divi uzdevumi attiecībā uz valsts kapitālsabiedrību pārvaldību (238. un 239.punkts). Deklarācijas 238. punktā ir paredzēts turpināt OECD vadlīnijās iekļauto labas korporatīvās pārvaldības principu ieviešanu valsts un pašvaldību kapitālsabiedrībās un sekmēt valsts kapitālsabiedrību vērtības pieaugumu, stiprinot valsti kā aktīvu un informētu īpašnieku un izstrādājot skaidru valsts un pašvaldību kapitālsabiedrību pārvaldības politiku. Tieslietu ministrijas ieskatā šis ir uzskatāms par virsmērķi arī Deklarācijas 239. punkta izpildē, proti, komerciālo kapitālsabiedrību pārvaldības centralizācijai ir jānotiek ar mērķi uzlabot šo kapitālsabiedrību pārvaldību, nevis tikai formāli – mainot attiecīgo kapitālsabiedrību kapitāla daļu turētāju.

Lai gan Ziņojuma II. sadaļā ir atrodami atsevišķi potenciālie mērķi, kāpēc būtu nepieciešama komerciālo valsts kapitālsabiedrību pārvaldības centralizācija (piemēram, lai uzlabotu valdes un padomes locekļu kandidātu atlasī, kapitālsabiedrību darba organizāciju un sasniedzamo mērķu izvirzīšanu (Ziņojuma 15.lpp.); lai kāpinātu kapitālsabiedrību vērtību un valsts budžetā iemaksājamās dividendes (Ziņojuma 15.lpp.); lai samazinātu kapitāldaļu turētāju skaitu un samazinātu vadības izmaksas (Ziņojuma 18.lpp.)), tomēr Ziņojumā iztrūkst pilnvērtīga izvērtējuma, kādā veidā tiks veicināta komerciālo valsts kapitālsabiedrību pārvaldības uzlabošana, kādi ir šajā jomā izvirzītie mērķi un kādi pasākumi tiks veikti šo mērķu sasniegšanai. Turklāt daļa no pasākumiem, kas ietverti Ziņojumā, nonāk pretrunā ar mērķiem, kas minēti kā ieguvums komerciālo valsts kapitālsabiedrību pārvaldības centralizācijai (piemēram, Ziņojumā minēts, ka centralizācija mazinātu kapitāla daļu turētāju skaitu, bet Ziņojumā piedāvātais risinājums faktiski nozīmē radīt vēl vienu kapitāla daļu turētāju un vienlaikus saglabāt visus esošos kapitāla daļu turētājus; Ziņojumā minēts, ka centralizācija palīdzēs uzlabot valdes un padomes locekļu kandidātu atlasē procesu, vienlaikus tiek piedāvāts, ka jaunā kapitāla daļu turētāja darbinieki varētu tikt ievēlēti pārraugāmo kapitālsabiedrību padomēs; Ziņojumā minēts, ka centralizācija samazinātu vadības izmaksas, vienlaikus norādīts, ka ir nepieciešami papildus līdzekļi atalgojumam, bet netiek norādīts, kas notiks ar darbiniekiem, kuru pienākumos šobrīd ietilpst konkrēto kapitālsabiedrību pārvaldība).

Ņemot vērā minēto, aicinām pilnveidot Ziņojuma II. sadaļu un norādīt tajā konkrētus mērķus un pasākumus komerciālo valsts kapitālsabiedrību pārvaldības uzlabošanai, nevis paredzēt

tikai formālu kapitāla daļu turētāja maiņu.

7. Ziņojuma II. sadaļā (15.lpp.) ir norādīts, ka attiecībā uz valsts kapitālsabiedrībām, kuras nedarbojas vai tikai ierobežoti darbojas konkurences apstākļos vai pamatā pilda valsts pārvaldes uzdevumus, kapitāla daļu turētāja funkcijas centralizācija var tikt vērtēta individuāli un būtu pakāpeniski tālākā nākotnē risināms jautājums, kuru būtu iespējams risināt pēc tam, kad ir īstenota šīs funkcijas centralizācija attiecībā uz komerciālo kapitālsabiedrību pārvaldību.

Tieslietu ministrijas ieskatā, lai būtiski uzlabotu valsts kapitālsabiedrību pārvaldību, būtu jāsaņem nevis ar tām kapitālsabiedrībām, kuru pārvaldība jau ir augstā un ļoti augstā līmenī, bet gan ar kapitālsabiedrībām, kuru pārvaldībā ir konstatēti būtiski trūkumi. Šo kapitālsabiedrību pārvaldības uzlabošanai būtu jābūt prioritātei, jo, tikai pilnveidojot vāji pārvaldīto valsts kapitālsabiedrību pārvaldību, var būtiski uzlabot valsts kapitālsabiedrību pārvaldību kopumā. Līdz ar to Tieslietu ministrijas ieskatā, ja tiek pieņemts lēmums par valsts kapitālsabiedrību pārvaldības centralizāciju, tad pirmajā centralizācijas posmā ir jāiekļauj kapitālsabiedrības, kurās ir konstatēti būtiski trūkumi pārvaldībā. Ņemot vērā minēto, lūdzam papildināt Ziņojumu ar attiecīgu risinājumu.

8. Ziņojuma II. sadaļā ir norādīts, ka centralizētajai valsts kapitālsabiedrību pārvaldībai sākotnēji būtu nepieciešami trīs darbinieki, jo, balstoties uz citu valstu pieredzi, viens darbinieks pārraudzītu 3-4 kapitālsabiedrības. Pirmkārt, aicinām Ziņojumā skaidrot, vai šie dati, ka viens darbinieks var pārraudzīt 3-4 kapitālsabiedrības, ir aprēķināti tikai matemātiski vai tie ir balstīti arī uz funkciju salīdzināšanu, kā arī ietvert aprakstu par konkrētiem pienākumiem, kurus darbinieki veic, pārraudzot valsts kapitālsabiedrības. Otrkārt, aicinām Ziņojumā ietvert ne tikai citu valstu pieredzi, bet arī informāciju par Latvijas pieredzi valsts kapitālsabiedrību pārvaldībā (tajā skaitā, cik darbinieku pārrauga cik kapitālsabiedrības un vai šie darbinieki veic arī citus darba pienākumus, kā arī par to, kādi tieši pienākumus šie darbinieki veic, pārraudzot kapitālsabiedrības). Treškārt, lūdzam papildināt Ziņojumu ar aprakstu, kādus tieši pienākumus veiks darbinieki, kuri nodrošinās centralizēto kapitālsabiedrību pārvaldību.

9. Ziņojuma II. sadaļā ir minēts, ka atalgojums vienam darbiniekam, kurš nodrošinās valsts kapitālsabiedrību centralizēto pārvaldību, varētu būt aptuveni 50 000 EUR gadā. Lūdzam skaidrot, kā minētais atalgojums tiks integrēts vienotā atalgojuma sistēmā un kā tiks nodrošināta vienlīdzīga attieksme pret darbiniekiem citos kapitāla daļu turētājos, kuru darba pienākumos ietilpst identiski pienākumi.

10. Ziņojuma II. sadaļā ir norādīts, ka darbinieki, kuri nodrošinās centralizēto valsts kapitālsabiedrību pārvaldību, varētu tikt iecelti viņu pārraudzīto kapitālsabiedrību padomēs. Uzsveram, ka labā korporatīvā pārvaldības prakse ir padomēs nodrošināt neatkarīgos padomes locekļus, bet saskaņā ar Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumu par neatkarīgiem padomes locekļiem neuzskata personas, kuras ir kapitāla daļu turētāja vai kapitāla daļu turētāja turējumā esošas kapitālsabiedrības amatpersonas vai darbinieki (31. panta sestās daļas 6. punkts). Ņemot vērā minēto, Tieslietu ministrija neatbalsta, ka, centralizējot valsts kapitālsabiedrību pārvaldību, tiek pazemināti korporatīvās pārvaldības principi. Līdz ar to lūdzam no Ziņojuma un tā pielikumiem (grozāmo normatīvo aktu saraksta) izslēgt aprakstu, kas paredz, ka, centralizējot valsts kapitālsabiedrību pārvaldību, tiks veicināta jaunā kapitāla daļu turētāja vai viņa turējuma esošo kapitālsabiedrību amatpersonu vai darbinieku iecelšana padomes locekļu amatos. Tāpat lūdzam papildināt Ziņojumu ar skaidrojumu, kas jau šobrīd ir uzskatāma par labo praksi valsts kapitālsabiedrību padomes un valdes locekļu atlasē, kā tā tiek nodrošināta un tiks nodrošināta turpmāk.

11. Ziņojuma II. sadaļā ietvertajā 2. modelī ir minēts, ka šī modeļa īstenošanai nav nepieciešams veidot jaunu valsts institūciju vai kapitālsabiedrību. Vienlaikus tiek norādīts, ka būs

nepieciešama AS "Publisko aktīvu pārvaldītājs Possessor" (turpmāk – Possessor) restrukturizācija, nodalot citas valsts aktīvu pārvaldīšanas funkcijas no kapitāla daļu pārvaldības, un ka šīs pārējās funkcijas visticamāk tiktu nodotas citai valsts kapitālsabiedrībai. Ņemot vērā minēto, šajā risinājuma variantā potenciāli būs nepieciešams veidot jaunu institūciju vai kapitālsabiedrību, ja vien Possessor funkcijas, kuras nav saistītas ar kapitālsabiedrību pārvaldību, netiks nodotas citai jau eksistējošai institūcijai vai kapitālsabiedrībai. Ņemot vērā minēto, lūdzam precizēt Ziņojumu. Tāpat lūdzam papildināt Ziņojumu ar atbilstošu informāciju, lai pilnvērtīgi izvērtētu 2. modeli, piemēram, cik liela (cik darbinieku) būs kapitālsabiedrībā, kura būs centralizētais kapitāla daļu turētājs, un kādas funkcijas no tām, ko šī kapitālsabiedrība veic šobrīd, tā veiks arī turpmāk; cik liela (cik darbinieku) būs institūcijā vai kapitālsabiedrībā, kurai tiks nodotas pārējās Possessor funkcijas.

12. Saskaņā ar Ziņojuma II. sadaļā ietverto 3. modeli tiktu veidota jauna kapitālsabiedrība, kura būtu centralizētais valsts kapitālsabiedrību pārvaldītājs un sākotnēji tajā darbotos vismaz četri darbinieki. Aicinām papildināt Ziņojumu ar lietderības izvērtējumu, veidojot jaunu un ļoti mazu kapitālsabiedrību, kā arī detalizētāk skaidrot, kā tiks nodrošināta šīs kapitālsabiedrības ikdienas darbība (ieskaitot administratīvās un atbalsta funkcijas).

13. Ziņojuma II. sadaļā piedāvātais 2. un 3. modelis paredz, ka centralizētais valsts kapitālsabiedrību pārvaldītājs būtu valsts kapitālsabiedrība. Lūdzam papildināt Ziņojumu ar detalizētu informāciju, kura ir sagatavojama, dibinot jaunu valsts kapitālsabiedrību, tajā skaitā, atbilstība Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88. pantam, ekonomiskais un lietderības izvērtējums, potenciālais vispārējais stratēģiskais mērķis u.tml.

14. Ziņojuma II. sadaļā piedāvātā 3. modeļa aprakstā ir norādīts, ka aktīvu pārvaldītājs būs kapitāla daļu turētājs, bet ne kapitāla daļu īpašnieks (mātes kompānija). Lūdzam juridiski skaidrot un pamatot minēto apgalvojumu, jo saskaņā ar Komerclikuma regulējumu kapitālsabiedrība, kura būs centralizētais valsts kapitālsabiedrību pārvaldītājs, būs tās pārvaldīto kapitālsabiedrību dalībnieks (akcionārs) jeb mātes sabiedrība un līdz ar to būs tiesīga rīkoties kā šo sabiedrību mātes sabiedrība.

15. Saskaņā ar Ziņojuma II. sadaļā ietverto 2. un 3. modeli centralizētais valsts kapitālsabiedrību pārvaldītājs būs kapitālsabiedrība. Attiecīgi šīs sabiedrības attiecībām ar tās meitas sabiedrībām lielā mērā tiks piemērotas Komerclikuma normas, ciktāl Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumā nav paredzēts speciāls regulējums attiecībā uz valsts kapitālsabiedrību meitas sabiedrībām. Ņemot vērā minēto, lūdzam papildināt Ziņojumu ar detalizētu informāciju, kā mainīsies būtiskākie komerciālo valsts kapitālsabiedrību pārvaldības jautājumi (tajā skaitā, dalībnieku (akcionāru) lēmumu pieņemšanas kārtība, dividendžu izmaksas kārtība u.tml.).

Papildus, ņemot vērā, ka 2. un 3. modelis piedāvā ieviest valsts kapitālsabiedrību divpakāpju pārvaldību, proti, veidot mātes sabiedrību komerciālo valsts kapitālsabiedrību pārvaldībai, lūdzam skaidrot, kā notiks šo sabiedrību izvērtēšana un sasaiste ar mātes sabiedrības vispārējo stratēģisko mērķi.

16. Ziņojumā ir ietverti potenciāli risinājumi valsts kapitālsabiedrību pārvaldības uzlabošanai. Tomēr Tieslietu ministrijas ieskatā šobrīd visvājākais posms publisku personu kapitālsabiedrību pārvaldībā ir pašvaldību kapitālsabiedrības un bez uzlabojumiem šo kapitālsabiedrību pārvaldībā jebkuras izmaiņas publisku personu kapitālsabiedrību pārvaldībā būtu nepilnīgas. Ņemot vērā minēto, uzsveram, ka ir nepieciešams uzlabot pārvaldību ne tikai valsts kapitālsabiedrībās, bet visās publisku personu kapitālsabiedrībās un jo īpašu vērību pievērst kapitālsabiedrībām ar lielākajiem trūkumiem pārvaldībā. Attiecīgi lūdzam papildināt Ziņojumu ar priekšlikumiem pašvaldību kapitālsabiedrību pārvaldības uzlabošanai.

Vienlaikus izsakām šādus priekšlikumus:

1. Aicinām izvērtēt, vai AS "Attīstības finanšu institūcija "ALTUM"" ir uzskatāma par neatsavināmu valsts kapitālsabiedrību. Ziņojuma I. sadaļā AS "Attīstības finanšu institūcija "ALTUM"" ir minēta kā neatsavināmā valsts kapitālsabiedrība. Minētais ir pamatots ar Attīstības finanšu institūcijas likuma 3.panta pirmo daļu, kas paredz, ka finanšu institūcija ir kapitālsabiedrība, kurā visas balsstiesīgās akcijas pieder valstij. Tieslietu ministrijas ieskatā minētā norma neļauj nepārprotami secināt, ka likumdevēja griba ir bijusi noteikt aizliegumu atsavināt AS "Attīstības finanšu institūcija "ALTUM"" akcijas. Vēršam uzmanību, ka attiecībā uz citām neatsavināmām valsts kapitālsabiedrībām likumdevējs aizliegumu atsavināt akcijas (pamatkapitāla daļas) ir nepārprotami ietvēris likumā, nosakot, ka konkrētās akcijas (pamatkapitāla daļas) nav atsavināmas vai privatizējamas. Tāpat norādām, ka, piemēram, Latvijas Nacionālās operas un baleta likumā ir noteikts, ka Nacionālā opera un balets ir valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību (1.pants) un tās kapitāla daļu turētājs ir Kultūras ministrija tās ministra persona (2. panta pirmā daļa). Lai gan šāda likuma redakcija nozīmē, ka, atsavinot pat nelielu daļu valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Latvijas Nacionālā opera un balets" pamatkapitāla daļu, būtu nepieciešamas izmaiņas šajā likumā, tomēr tas nenozīmē, ka valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Latvijas Nacionālā opera un balets" būtu uzskatāma par neatsavināmu kapitālsabiedrību. Tieslietu ministrijas ieskatā līdzīgi ir interpretējamas Attīstības finanšu institūcijas likuma normas.

2. Ziņojuma I. sadaļas 2. secinājums paredz noteikt pienākumu publiskas personas kapitālsabiedrībām reizi piecos gados pārvērtēt to līdzdalību citās kapitālsabiedrības un izvērtējumu iekļaut valsts līdzdalības izvērtējumā. Aicinām izvērtēt, kā efektīvām un lietderīgāk veikt valsts kapitālsabiedrību meitassabiedrību izvērtēšanu, jo, kamēr Ministru kabinets nav pieņēmis lēmumu par kapitālsabiedrības vispārējo stratēģisko mērķi, faktiski nav iespējams izvērtēt, vai meitassabiedrības atbilst šim mērķim. Līdz ar to aicinām izvērtēt, vai meitassabiedrību izvērtējumam būtu jānotiek vienlaikus ar valsts kapitālsabiedrības izvērtējumu (vienpakāpju vērtēšanas process) vai tam būtu jāseko valsts kapitālsabiedrības izvērtējumam (divpakāpju vērtēšanas process, proti, vispirms tiek izvērtētā valsts kapitālsabiedrība un Ministru kabineta līmenī noteikts tās vispārējais stratēģiskais mērķis un tikai tad tiek vērtēta meitassabiedrību atbilstība valsts kapitālsabiedrības vispārējam stratēģiskajam mērķim).

Valsts sekretāra vietniece
tiesību politikas jautājumos

L.Medina

Lielkalne, 67036949
Baiba.Lielkalne@tm.gov.lv

Zariņa, 67036905
Liene.Zarina@tm.gov.lv

Spalviņa, 67036737
Baiba.Spalvina@tm.gov.lv

Brazauska, 67036933
Ilze.Brazauska@tm.gov.lv